

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 19. De spectantibus ad votum ex parte vouentis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

gravis iniuria, saltem ob verborum temeritatem & contumeliam: multo magis censeri debet respectu Dei, saltem ob voluntatem proferendi verba, quæ gravis blasphemiam habent rationem.

Secundus casus est: quando quis ita vouet aliquid contra consilium: vt v. g. non mutare vt velit se obligare etiam pro eo tempore, in quo idem consilium habet vim præcepti seu, quod idem est, pro tempore gravis necessitatis. Hunc idem Caiet. 2. 2. q. 88. art. 2. col. 3. refert: & post ipsum Nauar. in eod. c. 12. n. 29. & 35. ac Sotus in memorato art. 3. paulo ante solutionem argumentorum. Satisq; probatur ex precedente casu, cuius tunc rationem induit: cum taliter vouere perinde sit, ac vouere aliquid mortaliter illicitum.

Tertius casus est: cum quis talia vota emittens, satis quidem aduertit quid faciat, se nimirum attribuere Deo quod ei minime conuenit (quale est eiusmodi votorum vincula acceptare) nihilominus prudens, & sciens vult se illis adstringere. Tunc enim quoddam blasphemiam peccatum committitur: vt pote quo tribuitur Deo, quod est ab ipso alienum. Hunc quoque casum Caiet. ipse habet in memorata col. 3. cum eoq; Sotus in citato art. 3. paulo post 5. concl. & paulo ante solutionem argumentorum, ac etiam Armilla in verbo Votum num. 1. Intelligendus est autem cum hac exceptione: nisi quis talia voueret bona fide, putans quid huiusmodi Deo parum displicere (sicut peccata venialia nimirum) quoniam sic non excluderet charitatem, & ideo peccaret solummodo venialiter, vt idem Caiet. habet in memorato num. 35. addens bene leuius futurum, si minime aduerteret se in eo rem Deo ingratam admittere.

256.

Venialiter autem solummodo peccare eum qui de materia indebita votum facit: contingit imprimis quando votum fit de indifferentibus, vt in eod. supra cit. c. 2. Caiet. annotat, cui consentit Sotus in dubio 2. post præmemorata quintam conclusionem: inquit tale quid vouere, peccatum esse vanitatis. Pro quo facit, quod et si talis materia non sit apta voto, vt ante ostensum est, iniuriosa tamen & contumeliosa Deo non est: nec illam vouens significat aliquid de Deo, repugnans ipsius bonitati, sicut vouens aliquid peccatum, vt censeri debeat in re leui, tanquam blasphemus peccare mortaliter. Contingit præterea cum votum fit de ijs quæ opposita sunt consilijs, vt de non mutando, vel de non fideiubendo extra extremam necessitatem, vel de nõ ingrediendo religionem: quia nisi id fiat ex contemptu eorumdem consiliorum, aut sub aliqua ratione mali, per quam ipsam repugnet diuinæ bonitati, non habet aliam malitiam quam vanitatis: qua minus bonum meliori anteponitur. Quæ est doctrina Caiet. ad antea memoratum artic. 2. col. 3. Nauarri in eod. cap. 12. num. 29. & Soti in citato art. 3. paulo ante solutionem argumentorum.

257.

An autem idem contingat etiam, quando votum fit de veniali, difficultas est, quam consequenter Suarez tractat loco cit. num. 8. & aliquot sequentibus, atque cum Caietano contra Sotum tenet peccatum esse mortale, votum Deo facere de peccato veniali: si quis ita vouet cognoscat & aduertat quid faciat: nempe se attribuere Deo approbatione peccati, sine qua tale votum nequit acceptari. Quia igitur peccatum veniale leue quidem est de se: sed ex circumstantia irreligiositatis, per quam offertur Deo, graue est, valdeq; ei iniuriosum (vt pote destruens si fieri posset, ipsius infinitam bonitatem, quæ non patitur secum approbationem cuiuscumque peccati) fit vt quantumcumq; illius perpetratio non fit de se mortalis: sit tamen illius promissio facta Deo, tanquam blasphemia: vt pote quæ de facto est velut assertio, quod Deo talis culpa placeat: & ex consequenti, quod ipse non sit summe bonus. Qua in re excusatio à mortali ex leuitate materiae non habet locum, vt confirmatur à simili: quia iurare mendacium quantumuis minimum, peccatum est mortale eo nomine: si Deus illud testaretur, veritas ipsius infallibilis destrueretur.

Aduerte, quod etiam idem bene notat in numero 11. non tantum facere tale votum, sed etiam illud implere, tanquam cultum Deo delatum, peccatum esse mortale: quia id est opere ipso Deum colere peccatis, & obligare

hominem ad faciendum peccatum. Quamquam, prout adhuc idem habet in sequenti num. 13. excusatio à mortali in tali voti materia, potest locum habere ex inconsideratione inuincibili, qua quis non aduertit ad id quod facit, nesciens an promittat Deo necne: aut saltem non aduertens, tali sua promissione aut illius executione, significari eiusmodi opus placere Deo.

CAP. XIX.

De spectantibus ad votum ex parte vouentis.

SVMMARIVM.

- 258 Votum factum sine intentione vouendi est nullum.
 259 Ad illud nihilominus seruandum compelli interdum quis potest, tum autoritate ecclesie, tum ratione scandali.
 260 Ecclesia iuste compellente, tenetur in conscientia seruare votum, qui illud emisit sic.
 261 Vouere sicte, de se suo genere solum est veniale: & quando fit mortale ex accidenti.
 262 Validum est votum factum intentione vouendi, etiam si factum sit intentione illud non implendi.
 263 Quid sentiendum sit de voto facto sine intentione se obligandi.
 264 Duo modi quibus actus vouendi censeri potest imperfectus.
 265 Imperfectio actus, ex qua tanquam indeliberatus, constituit votum inualidum.
 266 Altera imperfectio actus, qua quoniam non excludit deliberationem ad peccatum mortale sufficientem, constituit votum validum.
 267 Ad voti validitatem nec maior deliberatio requiritur quam ad peccatum mortale, nec minor sufficit.
 268 Eadem deliberatio potest breuissimo tempore, atque adeo imperceptibili fieri.
 269 Quid sit tenendum de votis præcipit ante factis.
 270 Quid de factis à commoro ira aut bene potato, aut metu percusso.
 271 Imperfectio ætatis qua solemnè votum religionis inualidum redditur.
 272 Tale, ne quidem tanquam simplex, valere.
 273 Quæ ratione spectari debeat eiusmodi imperfectio.
 274 Quod votum simplex ante pubertatis annos emissum, valere possit.
 275 Quod de legitimo rationis usu non sit indicandum ex certo tempore.

IN voto ex parte vouentis quinque consideranda sunt ad recte ferendum de illius obligatione iudicium. 1. est fallacia, 2. imperfectio actus, 3. imperfectio ætatis, 4. subiectio vouentis, & 5. eiusdem intentio. De qua tamen commodius dicitur in seq. cap. 20. vt & de subiectione in cap. 21.

SECTIO I.

De fallacia.

Quod attinet ad fallaciam notandum est ex Caiet. in verbo Votum cap. 3. eam in votis contingere dupliciter: vno modo cum vouens non intendit, sed simulat vouere: altero, cum non intendit seruare quod vouet.

Ac priore modo votum est nullum: ad quod confirmandum facit, quod ex cap. Humanæ aures 22. quæst. 5. in eius generis actibus humanis, non sint tantum consideranda verba, sed voluntas & intentio: cum non intentio verbis deservire debeat, sed verba intentioni. Facit etiam, quod inter homines, quidquid quis verbo promissorio dicat, si ostendat se non habere intentionem verbis conformem, non existimatur se obligasse. Facit demum lex Obligationum 1. ff. De obligationibus & actionibus in qua statuitur sine animo obligandi se, nullam oriri obligationem in contractibus. Quam doctrinam tradens idem Caietan. 2. 2. quæst. 88. art. 1. col. vlt. (& cum eo Nauarri in Enchir. cap. 12. num. 27. & 38. Sotus lib. 7. de iust. & iure quæst. prima art. 2. pag. penultima) addit, nihilominus eum qui vouet ea ratione, compellendum esse votum adimplere.

Id quod verum quidem est, quoad forum externum quia in eo temere ijs crederetur, qui asserunt postquam vota emisissent, se absque animo vouendi, ea emisisse. Etenim dicentes se mentios, Deo, merito iudicatur mentiri quoque hominibus, nisi contrarium aperte ostendant. Sed quoad forum conscientiae, videtur plane tenendum oppositum: quandoquidem reuera quoad Deum, votum fuit nullum: neque vllum ecclesiae statutum apparet, quod in conscientia compellat ad talis voti obseruationem.

159. Quamquam fieri potest, vt quis ad eam compellatur in externo foro Ecclesiastico: quia cum de occultis Ecclesia non iudicet, si in illo foro conser aliquid emisisse votum, quisquis fuerit ipsius animus occultus, compellitur ad illud adimplendum: nec fides ei adhibebitur, iuxta cap. Peruas De probationibus, quantumvis affirmet, etiam sub iuramento, se sicte vouisse. Nam cum eadem via confiteatur se mentitum fuisse Deo, ostendit se indignum esse fide. Si enim mentitus est quando libere vouit: quomodo credetur ei quando contra suam voluntatem cogetur exequi id quod vouit?

160. Ceterum compellus ab Ecclesia in tali casu, tenetur parere: non quidem ratione voti, sed ratione iusti precepti legitime sibi impositi: cui si nequeat aliter satisfacere quam mutando animum, poterit & ad id obligari: quia licet voti emissio per se, tantum sit in consilio: per accidens tamen potest quis ad eam obligari: ad vitandam nouam culpam, ex sua priore prouenturam. Sic enim is qui sacrum ordinem susciperet habendo voluntatem expressam non obligandi se ad perpetuam continentiam, compelli potest precepto Ecclesiae, ad hanc vouendam: cum id sit necessarium ad vitandam ignominiam, quam status clericalis incurreret ex iniuria sacro ordini illata, per violationem sanctissimae conseruandis in ecclesia receptae.

161. Quin etiam fieri potest, vt absque speciali ecclesiae precepto, ex voto sicte oriatur obligatio, ratione scandali quod sequeretur, nisi illud seruaretur: tamque hoc, quam illud Caietanus attingit in cit. col. vltima his verbis. Et licet sic vouens (sicte intellige) non teneatur seruare promissum ratione voti, tenetur tamen ratione ecclesiae (illum scilicet iuste compellentis) & scandali. Id autem intelligendum est de scandalo, cum ipsum nequit aliter vitari. Nam ex Soto supra memorato, excusari potest in hac re is etiam, qui solemniter vouit sine animo vouendi, discedens in prouinciam in qua votum ipsius non sit notum.

162. Porro vouere sicte, est de se & secundum substantiam actus peccatum solummodo veniale, cum malitiam suam positam habeat in mendacio, quo tantum homini imponitur; non autem Deo, qui falli non potest: ideoque nullum diuinum attributum euertit, vnde dicitur coniunctam habere notabilem Dei iniuriam, mortalis malitiae constitutiua. Nec necesse est eam esse cum graui vouentis iniuria. Potest enim rationem mendacii officiosi interdum habere, vt cum quis ad illud compellitur incusso metu grauium malorum, a quibus se ea ratione liberare intendit. Nec item necesse est cum graui laesione proximi esse, vt manifestum est. Nihil ergo datur vnde censetur per se, ac de se mortalis.

Ex accidentaria conditione vero, mortale esse potest vouere sicte. Primo, si id fieret intendendo fallere Deum (quod nulli nisi stulto potest contingere) quia errorem in fide, atque adeo blasphemiam includeret. Secundo, si id fieret ex contemptu, aut cum graui scandalo: vt si quis religionem sicte voueret in illius derisum; aut cum aliorum graui scandalo. Tertio, si inde fieret, vt aliquis graue damnum iniuste pateretur. Videri potest Suarez de relig. tract. 6. lib. 5. cap. 1. num. 4. 5. & 6.

163. Quod attinet ad alterum modum, tunc contingentem, cum quis etiam si intendat vouere, non intendit tamen implere votum: tenendum est, eum qui sic vouet, votum validum facere, ex illoque perinde obligari ac si animum habuisset adimplendi. Ratio est, quia ex promissione vere facta, sequitur obligatio tanquam naturalis effectus eius. Neque peruersum illud propositum non implendi, eximit ab iplo voti vinculo. Istud habet Caiet. adhuc in columna vltima, Sotus pag. penultima, & Nau. in n. 27. & 38. ante memoratis.

Porro tali modo vouere, perinde ac votum violare, peccatum est suo genere mortale: quia propositum peccandi, & illius executio sunt eiusdem malitiae. Ipsius malitia autem augente ex eo, quod eiusmodi propositum habeat coniunctum animum vouendi, prout nu. 220. antea attingimus. Vnde fit vt peccato violationis voti supetadatur in eo peculiaris deformitas irreligiositatis, qua quis licet sciat Deum falli non posse, nihilque ipsum latere: adeo impudenter se erga eum gerit, vt audeat ei vouere (etiam animo promittendi) secum statuens non implere promissum taliter factum. Qua in re notabilem Dei irreuerentiam contingere, vix negari potest, quin consequenter negandum sit, obligationem esse tale quid apertum in confessione: quod vix homo timoratae conscientiae, sibi in praxi persuadebit.

263. Tertij modi, quo vouens intendit quidem vouere, sed non habet animum se obligandi Caiet. videri potest ideo non meminisse, quod reducat ad priorem duorum traditorum. Eo enim ipso, quod quis vouet sine animo se obligandi, vouet quoque sine animo vouendi: cum fieri nequeat vt votum sit verum, nec ex eo sequatur obligatio, quae est illius effectus naturalis: adeo vt ex negatione vnius necessario inferatur negatio alterius. De qua re Suarez in memorato tractatu lib. 1. cap. 3. num. 4. & aliorum sequentibus.

Atque inter caetera admonet, quoad eum qui tale votum faceret ex ignorantia: si haec sit praue dispositionis, id est, erroris quo credit se non obligari vouendo, ideoque voueat, non manere obligatum: quia tunc nec explicite nec implicite vult obligari: vt pote existimans se facere actum ex quo nullam contrahat obligationem: vnde nulla dabitur quae censeri debeat libera siue in se, siue in sua causa. Nec obstat quod ignorantia sit vincibilis, quia etsi ea non sufficiat ad excusandum a mortali, tamen sufficit ad impediendam libertatem plenam voluntatis. Sin autem ignorantia sit purae negationis, seu qua nescit quis an votum habeat vim obligandi necne: venientem cum expressa intentione non obligandi se, non obligari: quia voti ipsius est limitatum condicione, quam putat possibilem, vt si votum non obliget, velit vouere. Quod si voueret sine tali expressa intentione, votum valeret: non obstante eiusmodi ignorantia: quia licet ignoret voti naturam: vult tamen ipsum prout in se est, & conseruatum esse fieri: quod sufficit ad illius validitatem: sicut ad validum contractum matrimonij sufficit, vt quis velit illud iure more caeterorum, etiam si ignoret illius vinculum esse indissolubile.

SECTIO II.

De imperfectione actus.

264. Quod ad imperfectionem actus spectat, Caiet. in cit. verbo Votum cap. 3. notat illam in votis interdum inueniri per modum primi motus: vt cum fiunt ex sarreptione, id est, sine rationis ad id quod agitur aduertentia, qua deliberatio omnino requirit. Interdum vero fieri per modum defectus plene, & disculsa deliberationis: prout contingit in votis quae fiunt ex metu repentinum malorum, aut ex magno dolore, aut ex leuitate animi, vel ex prouitate ad vouendum.

265. Prioris autem modi imperfectionem contingentem in vouendo, impedire ne votum validum sit & obligatorium, communem doctrinam esse notat Suarez in citato lib. 1. cap. 6. num. 4. Fundatur in eo, quod excludat deliberationem, quae requiritur ad votum, vt pote quod est actus liber naturae suae, tanquam in hominis arbitrio, de se relictus: prout patet ex initio cap. Licet, De voto. Et confirmatur, quia votum est lex quaedam priuata, quam homo sibi imponit: seu contractus quo se Deo obligat sua voluntate. Praeter Caietanum & alios quorum Suarez meminit, eandem doctrinam expresserunt Armilla in verbo votum §. 6. & Sotus lib. 7. de iust. & iure, quaest. prima art. secundo paulo post vltimam conclusionem.

Vbi & reicit quod tradit Angelus in verbo Votum 1. §. 6. signum esse quod votum indeliberate & ex sarreptione factum sit, si is qui vouit, statim transacta angustia periculi, sit male contentus, ipsumque poeniteat quod votum

emiserit. Illa enim displicentia non arguit defuisse illi deliberationem sufficientem. Nam cum etiam qui diu deliberavit antequam voueret, potest postea penitere voti facti: nec tamen ideo negari potest illud fuisse validum, ut nec fuisse factum cum sufficienti deliberatione. Idem signum rejicit quoque Palud. in 4. distinct. 38. quest. 1. definitione 2. & post eum D. Anton. 2. part. titul. 11. cap. 2. in principio, notab. 6. Syluest. item in verbo Votum 2. questione 13. Aliud signum adfert ex Pandmit. Suarez in sequen. cap. no. numero 12. si passio ex qua quis vouet tanta fuerit, ut ea non interueniente, nullo modo vouisset. Reijcit autem: tum quia multa per occasionem fiunt, quæ alioqui non fierent, & nihilominus sunt valida, quia non obstant occasione eiusmodi, voluntate sufficienter libera præstius est illis consensus plenus: tum quia, quid homo faceret cessante tali passione: sicut nihil confert ad meritum aut demeritum: ita nec ad voti validitatem aut inualiditatem. Itaque totum relinquendum est prudentis arbitrio, in quo expendenda est potissimum vouentis aduertentia, aut inaduertentia ad id quod egit.

266. Quod atinet ad imperfectionem posterioris modi: si ea non sit tanta, ut excludat deliberationem, quæ ad moraliter peccandum sufficeret: eam non annullare vota, quæ ipsa interueniente fuerint omnia; adeo ut talia obligent quantumcumque deliberatio non sit habita longo rationis discursu & præmeditatione: nec ita plene, ut nihil relictum fuerit non præmeditatum ac discussum. Ita tenet Paludanus loco citato, & post eum Diuus Antoninus, Syluester, Caietanus, & Sotus locis item citatis, ac Nauarrus in Enchir. cap. 12. numero 24. communemque sententiam esse monet Suarez in memorato cap. 9. numero 4. Pro qua facit quod iuxta cap. Dudum, De conuersione coniugar. votum factum calore iracundiæ non auferentis usum rationis, sit validum. Item quod ex cap. 2. De voto, validum fuerit votum Ierosolymitana peregrinationis, factum à quodam in puerili ætate. Existimandum vero non sit in calore iracundiæ, vel in puerili iudicio adhibitam fuisse deliberationem illam exactam, qua res omnino plene expenderetur, nihil relinquendo indiffusum.

267. Accedit ratio, quam habet glossa ad cap. Mulier. 32. quest. 2. verbo Mulier, quod qui potest se obligare diabolo, possit & Deo. Vnde sequitur, posse quem cum ea deliberatione se per votum Deo adstringere, cum qua posset per peccatum mortale adstringere se diabolo. Quod confirmatur: quia dicens requiri maiorem, debet assignare quantitatem, qua debeat excedere. Id autem vix ac ne vix quidem potest cum sufficienti fundamento fieri. Sufficere autem eam quæ satis sit ad peccatum veniale, Sotus loco citato bene reijcit: quia implicatio quædam contradictionis est, aliquem posse sub mortali se obligare, prout sit in voto, cum ea deliberatione, cum qua non posset mortaliter peccare. Regula igitur optima iudicandi de validitate voti ex parte deliberationis, est ut si ea talis fuerit, siue formalis, siue virtualis, quæ sufficeret ad mortale, censetur sufficere quoque ad votum validum. Quod pertinent quæ latius tractat Suarez in seq. cap. 10.

268. Non existimes vero deliberationem ad votum sufficientem requirere multum temporis. Nam breuissime haberi potest, quemadmodum notant Paludanus, Diuus Antoninus, & Syluester locis citatis: immo adeo breui, ut successio illius imperceptibilis sit: prout ex Caiet. & Gabriele Suarez habet in prius citato cap. 9. nu. 14. Et Nauarr. (habito respectu ad proximum) dici potest significare voluisse in Enchir. cap. 12. nu. 26. docens non requiri, ut deliberatio votum præcedat tempore: quia nimirum tempore præcedens, cum sit discursus, constat inquisitione aliqua, & iudicio de præmissis, ex quibus concludatur, & voluntati proponatur vouendum esse.

269. Ex qua doctrina consequens est, valida esse vota, quæ fiunt ex timore malorum repentiorum, aut ex magno dolore, aut ex vehemēti ira, aut ex facili propensione ad vouendum. Quanquam ex eo, quod talia sint minus plena (ut pote quibus defuit plenitudo modi vouendi, per exactam scilicet deliberationem, & considerationemve om-

nium quæ ad rem propositam pertinerent) censi possit subesse causa sufficiens dispensandi in illis. Et ita docent locis citatis Caiet. Paludanus, D. Antoninus, Sylu. & Nauarrus num. 24. & 52. ac Sotus ante solutionem argumentorum. Si quis obijciat tale votum esse imprudens, & ideo non placere Deo, Suarez in fine eiusdem cap. noni responderet: tale votum quoad imprudentiam, & malitiam, si qua forte inde contrahatur, non placere quidem Deo, nihilominus tamen acceptari obligationem adstringentem ad aliquid quod facit ad ipsius gloriam: ideoque est apta materia voti, cum sufficienti deliberatione facti. Adde quod etsi talis modus reprehensibilis sit, fieri tamen possit ut excusetur per inaduertentiam inuincibilem.

Duo autem ibidem Sotus monet notatu digna pro praxi. Vnum est, in talibus votis deliberationem sufficientem ad fuisse censi debere, cum vouens aduertit probe, ac iudicauit quid faceret: nempe quod tale quid Deo promitteret: perinde ac censetur deliberatio sufficiens ad peccatum homicidij, cum quis aduertit probe, ac iudicat, se interficere hominem. Alterum est, inique eum facere, qui cum deliberate vouerit ad aliquid obtinendum à Deo: obtento eo, dispensationem petit: qualicet repentina deliberatio talem petitionem permittat, causa tamē vouendi, beneficiumque receptum, ingratitude arguunt petentem.

Idem autem quod de prædictis, pariter sentendum est de votis, quæ quis iratus, aut bene potatus emisit. Nam nisi ira aut potatio rationis iudicium talificabulerit, ut ob eum defectum mortaliter peccare non posset: illa censentur vota valida, ut in iisdem locis habent Palud. D. Anton. Sylu. Sotus & Nauarr. Ad quod confirmandum induci potest cap. Sicut nobis, De regularibus: vbi ad voti implemōnem obligatur is, qui illud emisit laborans maxima ægitudine: & ideo, ut existimare licet, minus maturo consilio, minusque perfecta deliberatione.

Cæterum quamuis pari ratione validum sit votum, quod quis mortis, alteriusve mali metu correptus emitit cum sufficienti deliberatione: non valet tamen illud quod sit quidem cum deliberatione ad peccandum mortaliter sufficienti: sed per metum ab homine alteri incussum ad hoc, ut illud faceret: iuxta ea quæ circa eamdem materiam Concil. Trident. definit sess. 25. cap. 19. De regularibus. Illam sule persequitur Suarez in memorato lib. 1. cap. 7. & 8. Nobis sufficere possunt tradenda in seq. lib. 25. cap. 4. sect. 1. & 2. Quæ enim illic dicuntur de metu irritante, aut irritabilem reddente contractum, non erit difficile accommodare ad votum, ut ad illius speciem quamdam.

SECTIO III.

De imperfectione ætatis.

Imperfectio ætatis hic dicitur ætas ante pubertatem. De qua notat Caiet. in verbo Votum cap. 3. eam efficere ut solent votum religionis emissum in ea, sit inualidum ex statuto Ecclesiæ ipsius irritantis. Quæ est D. Thomæ doctrina 2. 7. quest. 88. art. 9. & 189. art. 5. ac cum eo D. Antonini 3. par. tit. 16. cap. 3. in principio: Sylu. in verbo Religio 3. quest. 2. & 4. Soti lib. 7. De iust. & iure quest. 2. art. 2. habeturque ex cap. 1. De regularibus in 6. Quod vero ecclesia aliquid tale possit, bene tractat Suarez in tract. 6. De religione lib. 3. cap. 3. quem qui volet consulat, nobis enim sufficere id esse receptum communi vsu ipsius ecclesiæ: de quo patet tum ex citato cap. 1. tum ex eo quod in Concil. Trident. sess. 25. cap. 15. De regularibus, irritetur votum sollempne religionis: siue à viro siue à fœmina emissum ante expletum annum ætatis 16. vbi etiam irritatur emissum ante annum probationis. Locum vero habet secundum memoratos auctores inualiditas istiusmodi, quantumuis ille qui vouet sit ante pubertatem capax doli, composque rationis sufficienter ad mortaliter peccandum. Locum habet item, etiam si impubes ipse, de patris aut tutoris consensu professionem faciat, prout expressit Nauarr. in Enchir. cap. 12. num. 68. Ratio vero est, quod neutro eorum modorum tollatur inhabilitas illa, quam ecclesia, pro sua in omnes fideles autoritate, inducit.

272. Sed queret aliquis, An votum ipsum solemniter religionis intra pubertatem emissum, ita nullum sit; vt ne voti quidem simplicis vim habeat. Ad quod Syluester in citata quaest. 2. negatiue respondet, credens obligare tanquam votum simplex: idq; de mente D. Thomae 2. 2. quaest. 189. art. 5. Idem etiam Palud. non obscure innuit in 4. distinct. 38. quaest. 2. negatiue respondet, credens obligare tanquam votum simplex. Contrarium vero tenendum est cum Caiet. ad prius memoratum D. Thomae art. 9. col. 1. & cum Soro in citato art. 2. paulo ante solutionem argumentorū. Probatur enim aperte ex eo, quod in cap. vnico, De regular. in 6. taliter professio fiat potestas libere redeundi ad saeculum: quod sane Ecclesia minime faceret, si talis teneretur quantum in se est, religiosum seruare institutum. Ad idem quoque aperte facit Concil. Trident. cum in memorato cap. 16. professionem in quacumque religione, siue virorum siue mulierum, factam ante decimum sextum annum, decernit nullam esse, nullamque inducere obligationem ad alicuius regulam, vel religionis vel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus. Non debet vero nos mouere quod à Syluest. pro se D. Thomas citetur; quia dubium non est quin huius mentem melius quam ille, assecuti sint Caiet. & Soro, eius quoque perperui sectatores ac interpretes commendatissimi. De Paludano autem & D. Antonino dici potest eos tantum significare voluisse, quod impuberes nequeant votum solemniter emittere, licet facere possint votum simplex: adeoque minime id intendisse, quod ex dicto ipsorum illatum est.

273. Porro ea de qua hic agit pubertas, consideranda est praesertim, penes aetatis annos: vt nimirum nunc secundum ius nouum in Concil. Trident. editum, siue masculus siue foemina, nisi 16. annum expleuerit; & antea secundum ius antiquum, nisi masculus 14. & foemina 12. annum impleuerit, nequiter valide facere solemne votum religionis: quantumuis ante eam aetatem esset ita doli capax, vt iam haberetur pro pubere, quemadmodum notatum est à D. Antonio 2. par. tit. vnde cimo cap. 2. §. 6. & 3. p. r. tit. 16. cap. 3. in princip. & à Soto lib. 7. De iust. & iure quaest. 3. art. 2. conclus. 3. Neque refert, quod circa matrimonium (ad quod etiam pubertas requiritur) malitia seu doli capacitas possit eam aetatem suppleere, iuxta cap. De illis 2. & cap. finale De desponsatione impuberum. Non refert inquam, quoniam ea de qua loquimur voti inualiditas, non spectatur ex rei natura, sicut inualiditas matrimonij; sed ex eo Ecclesiae statuto, quo impuberes professio nulla est: quidquid malitia aetatem suppleat.

274. Quod attinet ad caetera vota, nihil circa tempus aetatis. Ecclesia de eis praescripsit: adeo vt si quis iam doli capax intra pubertatem susceperit sacrum ordinem, solemni continentiae voto adstrictus esset, vt habent Caiet. 2. 2. quaest. 88. art. 9. & Soro in 7. De iust. & iure quaest. 3. art. 2. Eadem quoque ratione, vota simplicia ab impubere emissam censenda sunt valida: si tunc legitimum habuerit rationis usum, ex eodem Caietano ibidem, & in verbo Votum cap. 3. & 2. 2. quaest. 189. art. 5. Id quod verum est, etiam si votum sit simplex religionis, prout Syluester expressit in verbo Votum 3. quaest. 5. cui Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 68. consentit, repudiata contraria (quem Angelus & Rosella insinuanc) sententia.

275. Aduerte autem, quandonam puer legitimum rationis usum habeat, non posse certo definiti ex tempore; quoniam is solet aliis citius & aliis tardius aduenire, vt constat experientia, vnde non est tam ad aetatem quam ad doli capacitatem attendendum: nimirum considerando ac expendendo capiatne quid importet votum Deo facere, prout Caiet. ait in citato cap. 3. Aut an polleat eo rationis vsu, quo possit mortaliter peccare; quod idem est, ac posse diabolo se obligare: si enim deprehendatur potuisse quando vouit, iudicari debet, iuxta antedicta, cum deliberatione ad validitatem sufficienti, vouisse. Quam omnium sententiam esse notat Nauarrus in eodem num. 68. Ad-

dens nihilominus quod possint parentes & tutores omnia taliter ab impuberibus emissam vota irritare. De quare in seq. cap. 21.

CAPVT XX.

De iis quae excusant ab executione voti emissi.

SVM MARI VM.

- 276 Quatenus ratione dubii, detur excusatio ab executione voti emissi.
- 277 De ea qua datur ratione materiae, generale documentum, cum corollariis ex eo deductis.
- 278 De eo qui vouit ieiunare, & impeditur exequi ob infirmitatem corporis.
- 279 Ingressus religionem non tenetur implere votum peregrinationis Ierosolymitanae: nec tenetur quis seruare votum non transiendi per aliquem vicum, si causa iusta ob quam emissum est, cessarit.
- 280 Impossibilitatis implendi votum, absolute liberat ab eius executione, si illa sit perpetua, non item si tantum temporalis.
- 281 Quando impossibilitas excusat, nihil necesse est commutationem fieri in aliquid possibile; & cum impossibilitas excusat solum ex parte, reliqua pars possibilis est executioni mandanda.
- 282 Explicatio difficultatis, An femina qua virginitate vouit, libera sit a voto, si fornicetur.
- 283 Qui votum a se emissum non potest per se implere, non tenetur per alium, exceptis duobus casibus.
- 284 Quatenus ex intentione vouentis habeatur excusatio à voti executione.
- 285 De obligatione ad executionem voti sub conditione.
- 286 De obligatione ad executionem voti, cui definitum est certum tempus: & quid sit agendum, cum nequit quis deprehendere, ad quod tempus voluerit se obligare.
- 287 Quid agendum, cum veniens ex conscientiae suae iudicio deprehendere nequit, an peccet differendo executionem sui voti.
- 288 Responso ad dubium, An qui tempore praefixo non impleuit votum teneatur, alio sequenti tempore implere.
- 289 Quid agendum, quando in idem tempus incidunt duorum votorum executiones incompatibiles.
- 290 Quid sit iudicandum de obligatione ad ieiunium incidente in diem Dominicum, aut natiuitatis Domini.
- 291 Quid sit agendum cum quis scire non potest quondam ex pluribus vouerit.
- 292 Quid cum illud, de quo emissum est votum, recipit maius & minus.
- 293 De loco & tempore in quo votum mandandum est executioni.
- 294 De fine & modo actionis, quod non cadant sub votum.

EXCUSATIO ab executione voti aliquando contingit ratione dubij de voti validitate, aliquando ratione materiae, & aliquando ratione intentionis.

De excusatione ratione dubij de validitate voti.

SECTIO I.

276. **A**D hanc excusationem spectant ea de quibus differunt aliis magno numero citatis Thomas Sanchez in lib. 1. De matrimonio disput. nona, dubio 3. & Suarez De religione tract. 6. lib. 4. cap. 5. Sufficientia ad nostrum institutum complectemur aliquot documentis. Quibus praemittendum est, dubium quoddam esse negatiuum, & quoddam positium: negatiuum quidem, cum intellectus sic est suspensus, vt neutri parti praebeat assensum; quia pro neutra rationes habet, quae sufficiant ad ferendum iudicium probabile: positium vero, quando vtrique parti attribuit assensum, quia pro vtraque, rationes habet sufficientes ad iudicium probabile ferendum. Quod si pro vna tantum parte rationes probabiles habeat (quia scilicet coniecturae quae in alteram occurrunt, adferunt solummodo formidinem, non item euidentiam aliquam moralem) non erit censendus dubius, sed certus moraliter de eadem parte.